

Передача
на «РУСЛАН» вносять:

в Австрії:
на цілий рік . . . 12 р. ав.
на шість місяців . . . 6 р. ав.
на чверть року . . . 3 р. ав.
на місяць . . . 1 р. ав.

За границю:
на цілий рік . . . 20 рублів
або 40 франків
на шість місяців . . . 10 рублів
або 20 франків
На однократне число по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових писальнів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня
крім неділі і руских свят
з год. 6-їй пополудни.

Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 9 ул. Коперніка. — Експедиція місцева в Агенції Ляндеског в пасажі і аська.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в Надісланім 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Поступ.

Рускі послы соймові одержали на днях, в наслідок інтерпеляції, внесеної до правительства в краєвїм соймі з нагоди неуміщеня на будинках скарбової дирекції і суду окружного в Станиславові, приречене з компетентної сторони, що в найближшій часї на всіх урядах скарбових рускі написи будуть уміщені в цілій всхідній Галичині. Приречене се нотуємо з вдоволенєм яко поступ в поглядах наших краєвих адміністраційних властей. Шкода лише, що аж прилюдною інтерпеляцією в соймі треба було сі власти спонукувати до виконаня сего, що могло стати ся з власного їх почину. Але добре, що сей малий товчок вистарчив та що власти наші заняли в тій справі коректне становиско. Хоч написи рускі на урядах суть в сути річи дрібною справою, а таки викликає брак таких написий льокальне невдоволенє, що відтак степенує ся до загального розгоряченя умів, а деяким елементам подає широкий материял до агітаційної роботи.

Рівнож подаємо на сім місци до відомости ширших кругів, що в краєвїй дирекції скарбу у Львові находять ся рускі друксорті всякого рода для фасіонованя доходів кожного горожанина, в ціли виміру податку особово-доходового. Не знаємо лише, чи краєва дирекція скарбу розіслала ті друксорті в відповіднім множестві на провінцію, до староств і урядів податкових? Наколи сего не зроблено, то сей прилюдний наш зазив, щоби сі друксорті були розіслані по краю, най вистане за інтерпеляцію в соймі. Тількож з другої сторони потрібно, щоби рускі сторони, завізані до фасіонованя, домагали ся повсюди руских друксортів. Час упімнутись, бо і так речинець до фасіонованя продовжений евентуально аж до кінця лютого.

При сїй нагодї мусимо також зазначити, що дорога, на яку вступили наші послы, порішивши, щоби о права руского народу допоминати ся на місци в краю, а не виволікати домашних справ перед ареопаг віденьський, показує ся практичною і ведучою до ціли. Се знаменна проява а неменьше і відрадна. Видко, що і на будуче, в важнійших справах, ніхто не буде відчувати потреби, іти до війта віденьского на суд. О скілько зачуваємо, то справа законного управильненя язикових відносин в ц. к. урядах Галичини находить ся також на добрій дорозі і що адміністраційна комісія краєвого сойму не думає внесеню пос. Вахнявина і товаришів справити «величаві похорони», про які N. fr. Presse недавно згадувала з великим вдоволенєм. Оправдує ся се, на що указано в спільній адресі до трону, іменно, що «до порозуміня» межі поодинокими народами в коронних краях може і повинно прийти в краєвих соймах. Слова ті не були пустою фразою, як писали наші опозиційно-сконсолідовані органи. Більшість посеред більшости соймової узнає поступенно «рівноправність обох народів в краю і лагодить справедливо дійсні потреби сих народів». А замітне і се, що прилюдна

опінія відносить ся до сих змагань льо-яльнійше, як коли-небудь давнійшими часами. Ми дозриваємо політично. Вправді деякі елементи «принципіальні» не скоро помирять ся з сими змаганями, але над їх «принципіями» розумнійша частина суспільности перейде мабуть до дневного порядку.

Промова пос. Барвіньского

в розправі над справозданєм шкільної комісії в справі заведеня обовязкової науки обидвох краєвих язиків на 16-ім засіданю краєвого сойму дня 1-го лютого 1898.

Високий Сойме!

Справозданє шкільної комісії о моїм внесеню в справі обовязкової науки краєвих язиків в середних школах Галичини, поставлене на дневнім порядку нинішного засіданя, показує значний поступ в поглядах комісії на згадану справу в порівнаню з тим становищем, яке она занимала перед двома роками.

Мушу признати, що в предложенім справозданю проявляє ся змаганє комісії, щоби порушену мною перед двома роками а тепер поновлену справу довести до успішної розвязки. Справозданє подає передовсім огляд на історичний розвій язикової справи шкільної, як она переводила ся в краєвїм соймі від 30 літ, а з сего огляду позволяю собі піднести дві важні точки. Передовсім зазначено в справозданю признає засади, що обидва народи в краю мають право образувати молодїж в народнім язичі, а відтак, що руский нарід взяв ся щиро і ревно до праці коло розвою руского язика і письменства, так що можна було приступити до заснованя гімназий з руским язиком викладовим, коли давнійше у соймової більшости повставали сумніви що до спосібности руского язика до висшої науки і літератури.

Шкільна комісія висказує навіть переконанє і подає се В. Соймови до ухвали в формі резолюції, що знаємість обидвох язиків краєвих є пожадане для обидвох народів поселених в краю, а іменно для тих, що мають в краю справувати публичні уряди. Признає також комісія, що в позорнім розділі молодїжи, якого деякі польскі послы лякають ся наслідком засновуваня руских гімназий, може стати звязию взаїмна знаємість обидвох язиків краєвих і їх літератур.

Комісія пішла ще дальше поза сегорічне мое внесенє і увзглядняючи мое перед двома роками тут поставлене а неполагоджене внесенє про практичні курси науки руского язика в висших школах, подає В. Соймови до ухвали резолюцію з візванєм до правительства, щоби в обидвох університетах в краю і в львівській політехніці утворило посади відповідно кваліфікованих лекторів. Тим способом могла би польска молодїж і освічені веретви польскої суспільности для дальших цілий наукових і для виконуваня практичного заводу в краю присвоїти собі докладне знанє руского язика. Так отже признає шкільна комісія, що знанє руского язика для польскої молодїжи має не тільки практичне значінє, але що має також значінє педагогічне, може причинити ся до зближеня двох народних таборів краю і до зладженя суперечностей

поміж ними. З того взгляду має наука обидвох язиків краєвих в середних школах також важне значінє політичне.

Однак приступаючи до розвязки порушеної моїм внесенєм справи, шкільна комісія не зробила рішучого кроку, хоч признати мушу, що і в тім взгляді поступала значно вперед в порівнаню з дотеперішнім становищем. Комісія поручає Раді шкільній залишити дотеперішню двоєрідність науки руского язика в польских і німецких гімназиях, де та наука відбуває ся декуди яко надобовязкова, декуди яко вгляднообовязкова і то без впливу на вислід загальної класифікації, а вимагає щоби поступенно змагала до загального заведеня науки обидвох язиків краєвих яко вглядно обовязкової, а нота з кінцем року узискана з того предмету має впливати на загальну класифікацію. Крім того не вільно ученикови переривати науки в протягу шкільного року. Комісія висказує ся отже рішучо против обовязкової науки руского язика, а в дійности окрім руских гімназий у Львові, Перемишлі і Коломії та німецких в Бродах і у Львові польскій язык є обовязковим предметом у всіх польских гімназиях для Поляків і Русинів.

Комісія все ще згадує про XIX. артикул основних законів, хоч обминула правничі сумніви. Але навіть коли-б мала які небудь сумніви задля того, чи мимо правосильности XIX. артикулу могла би бути заведена обовязкова наука обидвох краєвих язиків, то сумніви сі упадають супроти факту, що в Моравії такий закон ухвалений на внесенє посла Вебера одержав цісарську санкцію. Однак комісія мала ще инші сумніви, а передовсім бояла ся перетяженя і висказувала ся против 8-літної науки руского язика. Уже при мотивованю мого внесеня замітив я, що руска молодїж учить ся майже без вїтїмки обидвох краєвих язиків і якось двигає сей тягар, а вислїди класифікації не є такі, щоби руска молодїж оставала поза польскою. Я не перечу, що має она значне число годин і що облегченє бубо-б дуже пожадане. Але коли комісія боїть ся обтяженя польскої молодїжи, то чи не випадало-б з тих самих педагогічних причин зменьшити для рускої молодїжи в руских гімназиях число годин польского язика, тим більше, що руска молодїж лекше вивчує ся польского, виносячи в части єго знанє вже з житя щоденного? Але менї здає ся, що сама комісія в тім мнимім перетяженю не бачить такої непоборимої перепони.

Дальше наводить справозданє комісії яко другу перепону недостаток відповідного числа кваліфікованих учителів. На се я вже також дав в части відповіді при мотивованю мого внесеня, а тут ще додаю, що не тільки маємо брак кваліфікованих учителів до руского, але і до польского язика, а з другого боку практика поучає, що в деяких гімназиях як раз некваліфіковані учителі без міри ліпше вивязували ся із своєї задачі і ліпші осягали результати, як деякі професори з патентом кваліфікаційним. Се факти сумні але правдиві. Отже недостача у того або сего учителя патенту кваліфікаційного ще не мусить бути перепону, щоби єму не можна повірити науки руского язика, наколи він з иншого взгляду покаже ся до того спосібним.

А вже-ж се обовязок шкільних властей, а передовсім міністерства просвіти, подбати о кваліфікованих учителів. Наслідком мого вне-

сеня перед двома роками поставленого зазив вправді С. Е. міністер просвіти готовість утворити 2—3 стипендії по 300—400 зр. для кандидатів на учителів руского языка, але не помилюся мабуть, коли скажу, що ще ні один кандидат обіцяної стипендії не дістав. Отже коли дійсно є такий брак учителів, то треба таку акцію приспішити, а не проволікати роками, бо тут не ходить о тисячі, а о пару соток. Коли-ж сойм визнає переконане, що знане руского языка є пожадане, то випадало би і з краєвих фондів дещо дати на образоване таких учителів. Випадало-б також і о тім подумати, чи не дало-б ся приписи екзамінаційні змінити так, щоби обидва краєві языки становили вже окрему групу екзамінаційну, коли доси они злучені звичайно з класичною філльолюгією.

Комісія боїть ся, що твердість беззглядного примусу до науки руского языка може викликати неохоту у польскої молодіжи і позбавити науку ідеальних її цілій. Я вже при иньшій нагоді виказав, що о примусі може бути мова лише в народній школі, до котрої мусять ходити всі діти в шкільнім віці; в середних же школах нема примусу лише обов'язок, котрий приймає на себе кожний ученик, вступаючи до школи, до котрої ніхто не може его змусити учащати. Пригадую також, що вже перед одинадцятьма літми гр. Войтіх Дідушицкий подав тут гадку зміни закона з 22. червня 1867р. в сей спосіб, щоби ученик середньої школи лише тоді був вільний від обов'язкової науки другого языка краєвого, коли родичі сего домагають ся. В тім дусі був також предложений начерк закона дра Квічалі в чеськім соймі в 1887 р., де в артикулі II. постановляє ся, що від обов'язкової науки другого языка краєвого може бути ученик звільнений з важних причин Радою шк. кр. на домагане родичів. Як в справозданю комісії зазначено, закон із зміною гр. Дідушицьким предложеною, не одержав санкції, а також закон дра Квічалі зволікано з року на рік, позаяк тодішнє правительство держало ся мертвої букви 3-го уступу XIX. артикулу ухваленого в Раді державній для вигоди чеських Німців, а приміненого також у нас, щоби польска молодіж не потребувала учити ся руского языка.

Тимчасом розвії політичних обставин показав нам, як сей 3-ій уступ XIX. артикулу посередно причинив ся до заострення міжнародних відносин в Чехах і Мораві. Відчуло ся хибу теперішнє правительство центральне, коли носить ся з гадкою внесеня закона в чеськім соймі о обов'язковій науці обох краєвих языків; відчуває се також наша комісія шкільна, коли шукає звязи поміж обидвома народами в краю у взаємній знаємості обидвох кр. языків і їх літератур. Але не має комісія ще сеї відваги і енергії, зірвати з деякими пересудами, переломити ті труднощі і перепони політичні, які стають в дорозі переведеню того внесеня в тій формі, як оно предложене.

Комісія вибирає посередню дорогу, отже не виходить по за рами арт. V. закона з 22. червня 1867 р., хоч бажає ту науку перевести поступенно у всіх середних школах. Не дасть ся заперечити, що в практиці посередна дорога не раз щаслива, тимто старинні народи називали се золотою серединою. Однак щоби та посередна дорога довела до цілі певно і скоро, треба побільшити всі засоби і прискорити переведене сего, що висказує комісія. Дятого звертаю тут бажане до шкільних властей, щоби відповідно III-ій резолюції повели справу науки руского языка в середних школах так, щоби вже в найближшій часі можна приступити до зміни дотичного закона краєвого в напрямі того внесеня.

Вісти політичні.

Вісти про уступлене намістника Куденгова притихли. «Vaterland» називає їх зовсім безосновними і видуманими. На кожний случай зміна та не наступить на разі, але годі допустити, щоби її зовсім не було. Сли прийде до якої зміни, то певно не скорше як по замкненю соймової сесії.

Шумно голошена згода Німців не є такою сильною, як она видає ся на зверх. Як раз, ко-

ли праса навіть ліберальна уносить ся від радості з нового звороту в партії клерикальній, що станула поруч з прочими Німцями, засновує ся против тої партії нове політичне товариство під назвою: «німецький союз людвий». Цілю того союзу є поборюванє клерикалів і висвободженє селянства від клерикальних впливів. Добрий знак в часі німецької згоди.

Заява бар. Діпавлього. В Мерані відбули ся онаді збори консервативного клубу. На зборах сих говорив б. Діпавлі про теперішню ситуацію політичну. Представив він загальний заколот викликаний язиковими розпорядженнями а відтак пояснив докладно становище католицької партії, яке она занимала в партійних спорах і як она кожного часу з повним береженням свого німецького характеру і з повним увзглядненем справедливих домагань Німців старала ся допровадити до злагоди, котра була би честію для Німців а благословенєм для Австрії. Проби помиреня остали вправді без наслідків, але се не є виною католицької партії, котра всіми силами змагала усунути нещасні спори національні і довести парламент до позитивної роботи. Відтак обговорював б. Діпавлі діяльність соймів і в кінці висказав надію, що політичні відносини поправлять ся а вирівнає в Чехії, хоть би там не знати скільки против того писали, мусить наступити. Ся kwestія є є тільки питанням хвилі. Виводи ті принято оплесками і висказано довіре б. Діпавльому.

Студентські демонстрації спонукують правительство до як найскоршого замкненя сойму, щоби могло відкликати заборону ношеня відзнак. Тимчасом Чехи хотіли би показати, що не годить ся уступати перед студентами. В тій цілі хотять проволікати праці в бюджетовій і адресовій комісії.

В Празі вчерашні демонстрації студентські скінчили ся на тім, що студенти не явили ся на викладах. За те у Відні, як ми вже вчера донесли в телеграмах, прийшло до забурень. З обави повтореня ексцесів постановили ректори університетів поручити міністерству просвіти хвилеве замкненє всіх університетів німецьких в Австрії.

В Берні також перешкодили студенти прелегантам на політехніці. Зібравши ся в значнім числі увійшли до салі і почали так галасувати, що професори не могли прийти до слова. В Градці не було також викладів, бо студенти попросили професорів, щоби заперестали викладати, на що ті й згодили ся.

На віну в Меріш-Кромав, на Мораві промовляя послі Гібнер, Геґер і Лехер. Лехер обговорював подрібно справу угоди з Угорциною, домагав ся установленя рівних квот для обох половин монархії, дальше знесеня обороту млином без ніяких концесій і зазначив, що завдяки обструкції перешкоджено обдарованю Галичини повими подарунками і не допущено до ухваленя пропонованого Билиньским консумційного податку, а натомість не знівчено ніякого позиточного законодатного проєкту. При тім робив закиди феодалам і старолібералам, котрі боячи ся навіть тіни опозиції, шукали завчасу прибіжища «в золотій клітці урядничій». В кінці заохочував, щоби Німці вели народну і економічну політику.

В Росії має завести ся загальний примус шкільний. В Петербурзі відбув ся з'їзд кураторів наукових округів, на котрім ухвалено сей проєкт. Ухвала ся буде децидуючою. По смерті Делянова віє в міністерстві просвіти більше поступовий напрям. Наслідком відай тої ухвали видав губернатор Ставрополя ось який циркуляр: «Кождий Росиянин повинен знати про се, що цісар Миколай II. бажає цілу Росію навчити писати і читати. Кождий Росиянин знає добре, як дорого оплачує російський селянин свою несьвідомість і неучтво. Проте не тільки царські слуги, але також кождий Росиянин, що любить свою вітчину, мусить старати ся всіми силами, щоби здійснити волю монарха. Взиваю отже власти, щоби ті мої погляди уважали за свої питомі і змагали до розширеня просвіти в державі».

З Сойму.

(Продовженє 17. засіданя з дня 3. січня).

З виводів референта бюджетової комісії, пос. Ротера, вишло вкінці, що так куратор фондації, гр. Скарбек, як і завідуюча рада допускали ся в послідних літах великої самоволі в управі і адміністрації чи то будинку театрального у Львові, чи розлогих дібр земських, чи заведеня в Дроговижі. Сойм прийняв проте кілька ухвал, що стремлять до поправи зла, яке там вкорінило ся з вини куратора гр. Скарбка, его синдика, адвоката Семільского і ради адміністраційної. Іменно поручив сойм краєвому виділови, щоби стремів до зміни статутів і фондацийних інструкцій в тім дусі, щоби була розширена власть надзираючих органів над фондациєю. Власть сю належало би розширити всесторонно. Належало би передовсім упорядкувати фінанси фондації, стягнути залежлости або їх навіть пошукати на недбалій адміністрації, перевести строгую люстрацію лісів, поприймати добрих учителів фахових, а наколи буде потрібно, то і здержати рубанє лісів. Енергію бюджетової комісії як вже і самого краєвого виділу, що в чорних але вірних красках змалював сумне положенє фондації скарбківської, можна лише похвалити. Засіданє скінчило ся о 3 годині. Слідуюче засіданє відбуде ся в п'ятницю, 4 лютого.

(18. засіданє з дня 4. лютого).

При читаню петицій забрав слово пос. Гаморак, щоби поперти петицію місточка Заболотова в справі призволеня на побір оплат консумційних від напоїв. Петицію сю відослано на внесенє пос. Гаморака до виділу краєвого яко комісії з тим, щоби кр. виділ зложив справу ще в біжучій сесії. Приступлено до дневного порядку. Справу реґуляції Полтви відослано до комісії краєвого господарства. Пос. Андр. Потоцкий мотивував своє внесенє на побір оплат від тоталізатора в користь бідних міста Кракова. Пос. Цоль мотивував своє внесенє на підвишенє субвенції для краківської школи торговельної. Громаді Бжеско призволено на побір оплат від спиритусових напоїв і пива. Громаді в Підгайцях призволено побирати мито на громадській дорозі Підгайці-Божиків. Громаді Бабині признано побирати оплати мостові на ріці Стрважу. Громаді Волиці призволено побирати оплати на перевозі через Вислу. Виділови повітовому в Ліску призволено побирати мито на дорозі Вільшаниця-Ропянка. Побіч того полагджено ще двацять кілька подібних льокальних справ, о котрі сторони петиціонували. На сім засіданю внесли рускі послі інтерпеляцію в справі гімназії в Бродах, котру подаємо окремо. — Слідуюче засіданє в суботу 5. лютого.

Інтерпеляція

руских послів соймових до ц. к. комісаря правительственного, внесена на 18. засіданю сойму, дня 4. лютого.

Посол Заячківский підніє в своїй річі на засіданю соймовім дня 31. січня 1898 р. при справозданю з стану середних шкіл, що одною з головних причин слабої фреквенції учеників рускої народности в середних школах є також шовіністичне трактованє учеників рускої народности професорами Поляками і подав для ілюстрації деякі факти з гімназії в Бродах. Для піддержаня і поясненя сеї жалоби позволяють собі підписані навести ще і дальші яркі факти ілюструючі систему, яка від двох літ запанувала в польській гімназії в Бродах.

1) Директор гімназії в Бродах, п. Лібревский, котрого вже перед приходом до Бродів в 1896 р. випередила фама надмірної строгости для молодежи а спеціально неприхильности для учеників рускої народности, відстрашує при записах своїм грубим і обидним поведенем родичів від вписуваня своїх дітей до сего закладу. Родичам-селянам, що зголошують своїх дітей до школи, каже, щоби своїм дітям дали в руку ціп, плуг або батіг, або ужили їх до воженя гною, замість щоби посилати їх до гімназії. Супроти кількох старших священників руских поступив він обидно при записах в осени 1897/8 р. і то не диво, бо директор Лібревский відносить ся з погордою до рускої народности, називає

ває в класі учеників-Русинів дяками, паламарами і т. д. і радить їм, щоби йшли на поліцаїв до Лешнева, або щоби забирали ся до Кієва.

2) В виду такого поведеня директора наукового закладу не дивно, що і деякі професори-Поляки видять в тім заохоту до сторонничого поступованя і переслідованя рускої молодежи. Ся ворожа тенденція супроти рускої молодежи покриває ся раз беззглядною справедливостію, другий раз антисемітизмом. Проф. Консіновский, що побіч дир. Лібревского найяскравіше зазначає і документує свою нетерпимість для рускої молодежи, заповів в VI. класі в текучім шкільнім році, що до VII. класи перепустить тільки самих Поляків. А треба замітити, що класа та числила в минулому році (яко V. класа) 21 учеників-Русинів. З тих перепущено лише 11 до VI. класи і з тих знов перепелало в першій півроці 1897/8 вісьмох, а ледви трох одержало добрий поступ. В наслідок сего трох учеників VI. класи, з котрих двох одержало злу ноту лише з науки польского языка, мусіло перенести ся до иньшої гімназії. Зла нота з польского языка не була впливом недбалства учеників, але впливом капрису учителя бо до ученика-Поляка 6-ої класи, котрий після переконаня проф. Консіновского заслужив був на двійку, сказав тойже в класі: »Tu zasłużyłeś na dwójkę, ale daję tobie pierwszą, ażebyś nie stracił ochoty do nauki«. А до Русинів сказав: »А вам двом жебыście się postawili na głowie, dam dwójkę«. На некористну класифікацію з польского языка впливають головню ноти з письменних виробів, а оцінка тихже зависить звичайно цілком від гумору проф. Консіновского, бо професор сей сказав прилюдно в класі до учеників, що виріб не може бути довший як на три сторони, бо в противнім разі дістане ученик недостаточну цензуру, хотя би задача була найлучше вироблена, »zresztą to zależy od mego humoru«. Вправді задачі письменні контролює директор гімназії, однакж при знанім успособленю п. директора не виходить з сего для учеників ніяка користь.

3) Педагогічна строгість як з одної сторони є доказом нежичливости для молодежи рускої народности, так з другої сторони є тільки покривкою для иньших цілей, чого доказом слідуєча промова п. Консіновского до учеників VI. класи: »Ja was przegobię na Polaków i jak wybuchnie powstanie, będę waszym kapitanem. Nie dźwiżcie się, Rusini, że my was ciśniemy, ale Prusak i Moskal ciśnie nas i wypiera z naszego kraju. Dlatego my was ciśniemy, żebyście zajęli nasze miejsce«.

4) Єсть прямо неможливим, щоби дир. Лібревский не мав відомости о такім поступованю проф. Консіновского. Противно. В тім проявляє ся очевидна система, щоби руску молодіж від сего закладу відстрашити в тій цілі, щоби Русини повіта брідского не мали підстави, домагати ся розширення науки руского языка, евентуально введєня паралельних клас з руским языком викладовим в гімназії в Бродях. Випадає також зазначити, що в німецькій гімназії брідській став язык польский обовязковий jure saculo супроти основних законів державних, а при теперішній управі закладу і знанім успособленю деяких професорів є головню рішаючим при оціненю придатности ученика до промоції. Бо коли язык польский, в прочім потрібний, піднесений до такого рішаючого впливу, то обовязковий язык німецький після вираженя ц. к. директора гімназії, Лібревского, є »językiem baganin«, котрий знести був би найвисший час.

Факти наведені розяснять і підопруть доказами предсідатель селяньскої ради о. Юліян Мандичевский, парох в Берліні, член виділу повітового, о. Долинський, парох в Бродях і други, котрих они укажуть, коли будуть переслухані.

В виду сего запитують підписані, чи відомо ц. к. високій раді шкільній краєвій:

1) о провокації Русинів через теперішнього управителя ц. к. гімназії в Бродях, п. Станислава Лібревского?

2) чи гадає ц. к. правительство положити кінець тим аномальним відносинам в брідській гімназії і обезпечити можливість, посиланя дїтній своїх до брідської гімназії?

3) чи ц. к. правительство гадає привернути права законом державним запоручені рускому языкови, усунути обовязкову для Русинів науку языка польского, а в провадити для учеників Русинів обовязкову науку языка руского яко языка краєвого?

Небиловець, Гаморак, Охримович, Винничук, Остапчук, Каратницький, Новаковський, Вяхнянин, Мандичевский, Кульчицкий, Заячківський, Савчак, Вуйцик, Стила, Кремпа, Поточек, Дата, Warzecha.

Новинки.

— **Екстерністки**, що наміряють скласти іспит зрілости в женській учительській семінарії у Львові з кінцем сего шкільного року, мають внести поданя до дирекції заведєня (ул. Скарбківська ч. 39.) найдалше до дня 1-го цвітня с. р. Ті поданя мають обіймати: 1) метрику, на доказ укінченого 19. року житя; 2) свідочтво здоровля, виставлене урядовим лікарем; 3) свідочтво моральности; 4) короткий опис, взглядно також свідочтво відбутих наук та перечитаних до іспиту книжок.

— **Загальні збори** філії »Просвіта« в Раві рускій в получєню з господарским вічем відбудуть ся в понеділок дня 7. лютого о годині 1. по полудни. Виділ просить всіх членів філії о численну участь а Веч. оо. духовних просить ласкаво повідомити парохіян, що на вічу господарским може кожний явити ся.

— **Вечерки і танці**. Під протекторатом Преосв. Еп. Юл. Куїлового устроює »Товариство руских женщин« в Станиславові дня 9-го лютого в новій сали міщаньского казина вечер з танцями, на дохід проктованого дівочого інститута. — Товариство руских ремісників »Зоря« у Львові устроює в неділю дня 6-го лютого в своїй комнаті вечер з танцями, з чого дохід призначений на будову власного дому. — Тогож дня відбуде ся вечер з танцями в Самборі заходом тамошної »Рускої Бесіди«.

— **Віче в Сокалі** скликує тамошне політичне товариство »Руска Рада« на середу дня 9. лютого с. р., почім відбудуть ся загальні збори тогуж товариства. — Тогож дня відбудуть ся перші загальні збори »Руского Народного Дому в Сокалі« в цілі уконституованя тогуж товариства.

— **Яка буде погода в лютім?** Капітан генерального штабу у Відні, Ледоховский, чоловік ученій, займає ся від давна метеорологією і на основі своїх спостережень заповідає погоду на цілий місяць наперед. Віденські газети пишуть, що дійсно так буває, як він заповість наперед. Отже на місяць лютий заповідає Ледоховский таку погоду: В першій третині лютого буде барометер заєдно спадати, небо буде хмарне, будуть дощі і вітри. Около 13-го лютого погода суха і студінь, часом буде сніг перепадати. Від 21-го лютого настануть красні і погідні дни, але буде також і студінь.

— **Просьба до Галичан і Буковинців**. Вп. земляки! Перед роком ще підіймив ся я зрадагованя першого і повного виданя творів найбільшого поета австрійскої Руси — Юрія Федьковича. Перша часть першого тому, що обіймати-ме всі етихом написані твори поета, вже напечатана, а цілий перший том появить ся в книгарнях найпізніше в місяці марті с. р. Однакж заки ще редакция першого тому буде покінчена, було-б для мене вельми пожадане мати певність, що в тім томі будуть напечатані не лиш всі оголошені доси поезії Федьковича, але і ті, які може ще в рукописах чи копіях остають приватною власністю земляків. Так н. пр. відомо мені, що Федькович в однім часі мав замір написати *дванадцять посланий до руского народа*, в роді всім знаного Шевченкового »Послання«. Та кілька він їх написав і де они дівають ся, не знаю. Хто-б ті чи иньші твори посідав або мав про них яку звістку, зробив би чималу прислугу нашій літературі своїми інформаціями. Рівночасно уклібно прошу всіх Вп. земляків помогти мені чим змога (листами, споминами, найдрібнішими причинками) до написаня як найдокладнійшої житєписи поета. Скріпляючи свою просьбу відкликом до пієтизму, який ховають всі Русини для свого великого поета, сподіюсь, що та просьба не буде безуспішна.

Др. В. Щурат, Львів, університет.

— **Ревеляції** гр. Бадєнього. Гр. Бадєні перед

самим виїздом з Парижа до Ніци розговорював з одним сотрудником Figara. Межи иньшими сказав: »Мене побідила коаліція інтересів і пристрастей. Була она беззглядною для мене. Язикові розпорядженя викликали дійсно бурю. Та они властиво не були моїм ділом. Гавч утримав ті розпорядженя. Були они тільки позором до розбудженя парляментарних пристрастей і обструкції. Підсувано мені скриті пляни, котрих яніколи не мав; підозрівано мене через моє походженє. Коли би я був Німцем а не Поляком, праця моя була би увінчала ся успіхами. Про федералізм сказав гр. Бадєні: Моє понятє федералізму не виключає удержаня цілости держави. Федералізм грозить теоретично-історичній перевазі Німців, котрий я сам в практиці не був небезпечний. Звідеи походили ті дикі справи політичних пристрастей против мене. В справі поєдинку заявив гр. Бадєні, що упередив о нїм цїсаря. Сказав я цїсареві, котрий для мене завейди мав вітцївску доброту, що мушу моєї політики боронити лично. Вольф поводив ся дуже відважно. Коли наші свідки полагоджували в війсковій школі послідні приготування до поєдинку, він проходжував ся і приглядав ся фотографії своєї жени«. Довго ще розмавляв о системі федералізму, котрий повинен би вилічити дикую горячку опозиції, бо відкликє ся до діяльности суєспільної, щоби підпомагати місцеві інтереси. О соціалізм і антисемітизм сказав: Обі ті назви не мають в Австрії того значіня, як у Франції. Ваш соціалізм остає в руках буржоазії, наш є плебейский. Ваш антисемітизм становить сліпу силу, наш є політичною спекуляцією. Австрії потреба тільки сильного правительства, щоби удержати правдиву основу цілости, а притім дати також краям конечну свободу. Програма ся дуже проста. Я старав ся єї перевести, коли держав керму в руках.

— **Отилія Смаля**. Недавно донесли ми в »Руслані«, що 20. січня приїхала до Львова до свого судженого, поручника війскового, віденка Отилія Смаля і на другий чи третій день відобрала собі в хаті судженого жите вистрілом з револьвера. Отже мушу вам децо доповісти про ту нещасну дівчину, з котрою я случайно 20. січня іхала з Кракова до Львова. Отилія була дівчина середного росту, темна бронетка, фігурантка з чорними очима, сама весела і дуже говірлива. З Відня іхала она в товаристві якоїсь блондинки замужної, молодої, дрібненької що мала з собою дволітнього хлопчика. Блондинка ся, о скільки можна було довідати ся їздила до своєї матери до Відня, а вертала до Львова до свого чоловіка, якогось низшого урядника почтового. Свого хлопця сварила она по дорозі словами: »du schlimmer Wasserpolak«. З сею блондинкою розмавляла Отилія безстанно і обі яко віденки розказували собі багато про Відень. Перед сею блондинкою мабуть висповідала ся Смаля з цілого свого ще не довгого житя і з своїх пригод любовних. О скільки можна було зачути, то Отилія була донькою купця віденського (Mein Vater hat ein Kleidergeschaeft — казала). Сама була убрана в черволий станик і чорну спідничку. Капелюх круглий з білою вельонкою, білі рукавички по лікті, ланцшок золотий по шиї, з золотим годинником. Над нею лежав малий пакуночок в папери повздовжний. З бесіди єї виїшло, що она їде до свого нареченого, офіцїра. Казала: Листовно годі було сих річий полагодити, тож їду, щоби з ним устно розправити ся і вже раз сю справу закінчити. Хтось попросив єї, щоби она відчинила вікно. Она відповіла: не могу, бо миг би пукнути мій станик, у нареченого треба явитись елґантно. Завтра — казала дальше — буду цілий день лежати в ліжку, бо подорож втомила мене. На те замітив хтось: Ви такі верткі, не улежите через цілий день в ліжку. Отилія відповіла: Я мабуть завтра буду дуже поважна і сумна. Коли поїзд заїхав на дворець львівський, бачила я, що на Отилію ждали два молоді офіцїри, з котрими она відїхала фіякром. Через дорогу не іла нічого, лише випила по віденськи кілька склянок пива.

Телеграми.

Відень, 4. лютого. Депутация славянських студентів доручили вчера ректорови протест проти поведєня німецьких студентів в часі викладів і просили о незалишуванє викладів. Ректор відповів, що й професори того самого бажать, але наслідком послідних бурд мусіли заперестати викладів. Німецькі студенти, на вість, що ческі студенти мають удати ся до університету в народних строях, постановили урядити

Вино іспанське з кондуранґо

успішне в упірних недугах жолудкових, корчах, боляках в жолудку

і т. д.

Ціна 3 корони.

Головний склад в аптиці

161 119-?

Жигм. Рукера

під »Срібним орлом« у Львові.

Розклад їзди поїздів залізничних обов'язуючий від 1-го жовтня 1897.

(Приїзд і від'їзд поданий після часу середно-європейського).

загальний «буммель». Зібралося було 2.000 німецьких студентів. Демонстрація відбулася спокійно.

Берно, 4. лютого. Професори політехніки не викладають. Ректор видав відозву, в котрій остро осуджує поступоване німецьких студентів і взивав їх до повороту на дорогу порядку і законна.

Інсбрук, 4. лютого. На всіх факультетах університетських професори не держать викладів. На улицах прийшло до бурд між німецькими студентами, націоналами а членами католицького товариства «Австрія».

Опава, 4. лютого. Ухвалено вислати цісареві за посередництвом виділу краєвого ювілейні желаня. Рохованський поставив резолюцію, що краввий сойм стоїть при теперішній конституції, противить ся утворерю чеського королівства віддільного, бажає безпроволочного відкликания язиикових розпоряджень і признаня німецького язиика державним. Резолюцію ту передано комісії. Страшіль поставив нагяче внесене на установлене постійної комісії до язиикових справ.

Париж, 4. лютого. Генерала Пікарта засуджено на видалене з армії. Міністер війни має злагодити сей засуд і перенести Пікарта в стан нечинний.

Льондон, 4. лютого. Хіни приймають позичку від Англії і Росії. Росія і Англія згодилися на ту спільну позичку. Росія мала згодити ся на спільну позичку для того, бо Англія пристає на кандудатуру кн. Юрія на губернатора Крети.

Поїзд		до Львова		Поїзд		зі Львова	
посп.	особ.			посп.	особ.		
приходить о годині				відходить о годині			
	7:30	з Іцкан		6:00		до Підволочиск з голови двірця	
	7:50	" Янова		6:10		" Іцкан	
	7:52	" Тернополя на Підзамче		6:15		" Підволочиск з Підзамча	
	8:05	" Лавочного		6:45	6:45	" Іцкан	
	8:15	" Тернополя і Бродів на головний дворець		8:40		" Кракова	
	8:25	" Сокаля			8:50	" Янова, Калуша, Хирова	
	9:10	" Кракова			9:20	" Сколього	
	10:35	" Ярослава			9:25	" Сокаля	
	1:15	" Янова			10:05	" Підволочиск з головного двірця з Підзамча	
1:30	—	" Кракова			10:27	" " "	
	1:40	" Сколього Стрия, Калуша, Хирова			10:45	" Іцкан	
1:50	—	" Черновець		1:55		" Підволочиск з головного двірця з Підзамча	
2:15	—	" Підволочиск на Підзамче		2:08		" " "	
2:30	—	" " " головний дворець		2:40		" Черновець	
	5:25	" Сокаля		2:50		" Кракова	
	5:35	" Підволочиск на Підзамче			3:05	" Стрия	
	5:45	" Іцкан			4:40	" Ярослава	
Ніч				Ніч			
	3:04	з Підволочиск на Підзамче		4:40		до Кракова	
	3:30	" " " головний дворець		5:20		" Лавочного	
6:10	6:00	" Кракова		6:24		" Янова лиш в будні дни	
	6:55	" Підволочиск на головний дворець		6:45		" Кракова	
8:45	9:10	" Кракова		7:05		" Сокаля	
	9:30	" Іцкан, Бергомету з виїмком понеділка		7:25		" Тернополя з головного двірця	
	9:43	" Кракова		7:30		" Лавочного	
	9:50	" Підволочиск на Підзамче		7:47		" Тернополя з Підзамча	
10:00	10:20	" Іцкан		7:48		" Янова	
	12:10	" Підволочиск на головний дворець		10:30		" Іцкан	
		" Стрия, Хирова		10:50		" Кракова	
		" Лавочного		11:00		" Підволочиск з головного двірця з Підзамча	
				11:37		" " "	

ЗАМІТКА: Пора нічна числить ся від 6 години вечером до 5 години 59 минут рано.

Рік заснованя 1892.

ТОВАРИСТВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІВСТЕРЪ“

перше і одинокє руске Товариство асекураційне, припоручене Всч. Духовенству і всім вірним Впреосв. Митроп. і Преосв. Еп. **Ординариатам** всіх трех епархій, обезпечає будинки, урядженє домашне, скот, господарскі знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шнід огневих.

«Днівстеръ» вступив в 6-тий рік своєї діяльності з збільшеними фондами гваранційними, котрих стан з днем 31-го грудня 1897 вносить:

Фонд резервовий . 73.874 зр. 47 кр.
 Резерва премій . 52.269 „ 40 „ } 176.143 зр. 87 кр.
 Фонд основний . 50.000 „ — „

Виплачені шноди до кінця 1897 року 430.100 зр. 42 кр. Тарифи «Днівстра» дуже умірковані, услія обезпечень користні, а шкоди ліквідують ся безпроволочно. Поліси «Днівстра» приймає Банк краєвий при позичках гіпотечних.

На жите можна обезпечитись через «Днівстеръ» в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає найкористнійші услія, представляє своїми фондами найбільшу гваранцію і видає поліси і квіти в рускім язиці.

Товариство взаїмного кредиту «Днівстеръ», стоваришенє з обмеженою порукою, уділяє позички за оплатою 5½% і 1% додатку на кошта адміністраційні за інтабуляцією або поруксю двох відповідних ручителів, до сплати в ратах на 3 до 10 літ і приймає вкладки до опроцентованя від членів і третих осіб по 4½%. Удїл членський вносить 25 зр., вписове 1 зр. Членом бути і позичку дістати може тільки член обезпечений в «Днівстръ». Інформації уділяє Дирекция листовно.

Зголошеня о уділенє агенцій в окрестностях і де нема близько агентів «Днівстра», приймає ся.

Львів, ринок ч. 10. (дім «Просьвіти»).

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

приймає замовленя і посередничить в закупні:

Сьвітло церковне

впрост з фабрики Іа по 70 зр., Іа по 64 зр. за 100 кіл. лосо фабрика.

Вино

в бочках о 135 літрах, а то Самородне почавши від 70 зр. за бочку лосо місце продукції.

Зі складів висилає: КАВУ по 5 кіл. посылках почт. в ціні го: зр. 9:20, 10:20, 10:70, 11:20, а спеціальність по 12:20 франко ЕИНО в 5 кіл. барилках по зр. 3—, 3:70, 4:10, 4:90 франко. — Інші товари по умірених цінах.

Всілякі

КУПОНИ

вильосовані

цінні папери

виплачує без потручення провізії або коштів

Контора виміни

1 ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ ГІПОТЕЧНОГО

Контора виміни і відділ депозитовий переіесені до льокалю партерового в будинку банковім.

1000 туюток цигаретових ва і зр. поручає фабрика туюток

АНТОНІНИ МАЗУРКЕВИЧ

у Льві, лиця Галицка число 12. Замавляючим 5.000 туютоко разом опакованє і відсилка franco.

Дмитро Затурский

поручає свою

робітню обуви мужескої, жіночої і для дїтти

у Львові, улица Коперника ч. 5.

Виріб тревалий і елєгантний. Ціни умірені. Замовленя з провінції залагоджує відвортною почтою.

140 29—140

УЧИТЕЛЬ

орган руского в. педагогичного двотижневник педагогічно-науковий, виходить від 1-го червня 1889 у Львові ул. Вірменська ч. 2. Передплата на цілий рік 3 зр., на пів року 1.60 кр., на чверть року 1 зр.

Вже появилася з друку РУСКА КУХАРКА

Школа вареня по руски містить 41 знаменитих зуп. Всі печені, які тільки можливі: Волові, баранячі вєпрові і т. д. Байцованє шинок, робленє знаменитих кишок і ковбас і т. п.

Мучні і яєчні страви

Блини — Пизи і т. п. Знамениті рускі пироги печені з сиром, капустою і т. п. Робленє вкусного набілу і т. п.

Ціна 70 кр.

По надісланю переказом 76 кр. висилає франко Друкарня народова Ст. Манецкого і Спілка, Львів. Готель Жоржа.

АГЕНЦИЯ ЧАСОПИСИЙ

А. ЛЯНДОВСКОГО

у Львові, Пасаж Гавсмана (Гранд-Готель)

приймає передплату на всі часописи у всяких язиках і доставлює їх до дому без всякої доплати.